

ZAGREB – LUČINDANSKI SUSRETI 2022. GODINE

Poštovane dame i gospodo, članovi Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske i Društva prijatelja Crne Gore „Montenegro“, poštovani predsjedniče Savjeta za nacionalne manjine gospodine Tolnauer, poštovana izaslanice gradonačelnika grada Zagreba gospođu Klašnja, poštovani izaslanice predsjednika Crne Gore gospodine Bastijančiću, poštovani predstavnici Ambasade Crne Gore u Republici Hrvatskoj, dragi prijatelji, čast mi je da vas pozdravim u ime Matice crnogorske.

Ovogodišnji Lučindanski susreti posvećeni obilježavanju 170 godina proglašenja Crne Gore knjaževinom, podsjećaju nas na djelo državnika, političkog vizionara i pravnog reformatora knjaza Danila I Petrovića Njegoša. Vođen idejom države, knjaz Danilo uzdiže autoritet centralne vlasti, donosi zakone te postavlja temelje sekularne i moderne države Crne Gore. Nakon velike pobjede u bitci na Grahovcu 1858. godine, razgraničenjem sa Osmanskim Carstvom trasira put kojim Crna Gora na Berlinskom kongresu 1878. godine dobija i bezuslovno međunarodno priznanje. Knjaz Danilo za vrijeme svoje kratkotrajne – osmogodišnje vladavine, objedinjuje crnogorska plemena i utjelovljuje kod Crnogoraca svijest o državi Crnoj Gori kao najvećem dobru i zajedničkom interesu. Odsustvo strateškog nacionalnog programa nakon Danilove vladavine će uz velikodržavnu i hegemonističku politiku pretendenta na crnogorsku državu, u više istorijskih navrata dovesti u pitanje njen opstanak, a 1918. godine je i srušiti. Pred sličnim izazovima se Crna Gora nalazi i danas, 16 godina nakon obnove državne nezavisnosti. Stoga su ciljevi knjaza Danila i za nas jednako aktuelni: izgradnja snažnih institucija, pravno uređenje sekularne države, definisanje nacionalnih interesa i zaokruživanje identitetskog pitanja. Sve ono za što smo vjerovali da će do početka treće decenije 21. vijeka, biti uspješno obavljeno. Svoje viđenje puteva Crne Gore, Matica crnogorska je definisala u dva programa *Crna Gora pred izazovima budućnosti* iz 1999. i *Crna Gora na evropskom putu* iz 2013. godine, koje je ponudila crnogorskom društvu.

I na primjeru knjaza Danila, Matica crnogorska demonstrira svoju posvećenost naučnom pristupu nacionalno-formativnim istorijskim i kulturnim međašima. U susret godišnjicama – 160 godina od ubistva Danila I Petrovića Njegoša 2020. godine i ovogodišnjoj – 170 godina od obnove knjaževine Crne Gore, Matica je objavila tri knjige koje rasvjetljavaju politički i državnički značaj ovog crnogorskog vladara, kojeg tendenciozni pretendenti na crnogorsku istoriju kontinuirano prikazuju u krajnje negativnom kontekstu. Riječ je o *Političkim spisima knjaza Danila Petrovića* koje je priredio Živko Andrijašević; zatim djelu Saše Brajović *Portreti knjaza Danila I Petrovića Njegoša* i knjizi Momčila Šaletića *Ubiše knjaza*.

Izostanak političke volje za definisanje i realizovanje nacionalnih interesa, ideologije, kulturnih, duhovnih i društvenih vrijednosti nakon 2006. godine, otvorili su prostor za društvenu i političku krizu. Njega su iskoristile snage čija ideologija i djelovanje ne priznaje crnogorsku naciju, jezik i kulturu. Posebno zabrinjava stanje crnogorskih institucija koje bi trebalo da brane multietničko crnogorsko društvo, njegov sklad i temeljne evropske vrijednosti, na kojima počiva, i na kojima bi morala ostati postreferendumska Crna Gora.

Zadovoljstvo nam je što od samog osnivanja Matice crnogorske jedan dio programa i izdanja realizujemo upravo u saradnji sa Nacionalnom zajednicom Crnogoraca Hrvatske. Vaše razumijevanje crnogorskog identiteta, njegovo objektivno naučno prezentovanje upravo korespondira sa načinom na koji djeluje i kojim se rukovodi Matica crnogorska. Intelektualni, ali prije svega čojški kapital koncentrisan u vašoj Zajednici, činio je našu saradnju lakom i uspješnom. Zato u kontinuitetu dijelimo razmišljanja i brigu o političkim i društvenim dešavanjima u Crnoj Gori, a činimo to i danas, kad se naša domovina suočava sa najvećim izazovima nakon obnove državne samostalnosti. Sigurni smo da će Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske i ovoga puta dati doprinos prevladavanju problema crnogorskog društva i da ćemo u vama imati pouzdanog partnera. Uostalom, ne preostaje nam drugo nego da zajednički učinimo što je do nas, kako bi Crna Gora započela novi ciklus obnove, suočavajući se sa sobom i svojim slabostima.

Najzad, crnogorsko društvo se, uprkos svemu, a zarad svoje budućnosti, mora uspostaviti na vrijednosnom sistemu i moralu koji su gradili naši preci, vraćajući se tako svojoj suštini. To će biti najbolji i najbrži način da se svrstamo uz napredne evropske i svjetske države i da od njih budemo poštovani i prihvaćeni. Klasična Crna Gora i crnogorski čovjek bili su poznati po jedinstvenom moralnom idealu, ali i osobenoj kulturnoj matrici. To su bili prvenstveni znaci njihovog prepoznavanja, samoprepoznavanja, ali i crnogorskog nacionalnog dostojanstva.

U savremenoj Crnoj Gori taj duh je najbolje razumijevao i prezentovao, istaknuti pjesnik i intelektualac, dugogodišnji predsjednik Matice crnogorske, nedavno preminuli Branko Banjević. Činio je to modernim poetskim i esejističkim izrazom ali podjednako svojom snažnom ličnošću i neprevaziđenim besjedničkim darom. Matica crnogorska je njegovom smrću izgubila dugogodišnjeg predsjednika i prije svega pouzdan oslonac na čiji je savjet uvijek mogla računati. Ovom prilikom se mora istaći da je neobično cijenio vašu Zajednicu, gajeći dugogodišnje iskreno prijateljsvo sa mnogima, od kojih neki, nažalost, više nijesu među živima.

Obaveza Matice crnogorske da okuplja iseljenike odane Crnoj Gori, nastaviće se gdje god je moguće. Konkretnim projektima sa vašom Zajednicom nastavićemo plodnu saradnju povezujući se, vjerujemo u to, zajedničkim programima sa nacionalnim institucijama kulture Republike Hrvatske, jačajući saradnju i produbljujući bliskost dvaju prijateljskih naroda i država.

Na samom kraju bih vas pozdravio riječima velikog vojvode Mirka Petrovića, brata knjaza Danila Petrovića i oca kralja Nikole I, predvodnika crnogorske vojske u bitci na Grahovcu 1858. godine. Zagrebački časopis *Naše gore list* u reportaži o njegovom susretu sa hrvatskom studentskom omladinom u Beču, krajem 1862. godine donosi njegov govor: „Vi ste rekli lipi moji Hrvati – što vam je na srcu ležalo. Milo mi je čuti, gdje tako govorite i tako dobro mislite za svoju braću Crnogorce. Tako i valja: ta mi smo jedan rod, jedna krv, jedan jezik, jedno ime, jedna nam je vjera hrišćanska.

Hrvati su valjani ljudi i pošteni rodoljubi.... Imajte Crnogorce uvijek na srcu i ljubite ih kao što oni na srcu nose i ljube Hrvate“.

U to ime vas srdačno pozdravljam.